

Määräykset ja ohjeet 4/2012

Eläkekassan vastuvelan laskuperusteet

Dnro
FIVA 2/01.00/2012

Antopäivä
14.6.2012

Voimaantulopäivä
1.7.2012

FINANSSIVALVONTA
puh. 010 831 51
faksi 010 831 5328
etunimi.sukunimi@finanssivalvonta.fi
www.finanssivalvonta.fi

Lisätietoja
Instituutiovalvonta/Työeläkelaitokset

Määräysten ja ohjeiden oikeudellinen luonne

Määräykset

Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelmassa ”Määräys”-otsikon alla esitetään Finanssivalvonnan antamat määräykset. Määräykset ovat velvoittavia oikeussääntöjä, joita on noudatettava.

Finanssivalvonta antaa määräyksiä ainoastaan määräyksenantoon valtuuttavan lain säännöksen nojalla ja sen asettamissa rajoissa.

Ohjeet

Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelmassa ”Ohje”-otsikon alla esitetään Finanssivalvonnan tulkintoja lainsäädännön tai muun velvoittavan sääntelyn sisällöstä.

”Ohje”-otsikon alla on lisäksi suosituksia ja muita toimintaohjeita, jotka eivät ole velvoittavia. Ohjeissa on myös kansainvälisten ohjeiden ja suositusten noudattamista koskevat Finanssivalvonnan suositukset.

Ohjeen kirjoitustavasta ilmenee, milloin kyseessä on tulkinta ja milloin suositus tai muu toimintaohje. Ohjeiden kirjoitustapaa sekä määräysten ja ohjeiden oikeudellista luonnetta on selvitetty tarkemmin Finanssivalvonnan verkkopalvelussa.

[Finanssivalvonta.fi > Sääntely > Määräys- ja ohjekokoelma > Määräyskokoelman rakenne](#)

Sisällysluettelo

1	Soveltamisala ja määritelmät	4
	1.1 Soveltamisala	4
2	Säädöstausta	5
	2.1 Lainsäädäntö	5
	2.2 Sosiaali- ja terveysministeriön päätös	5
	2.3 Finanssivalvonnan määräksenantovaltuudet	5
3	Tavoitteet	6
4	Vastuuelka ja laskuperusteet	7
	4.1 Vastuuelan laskenta	7
	4.2 Laskuperusteet	8
	4.2.1 <i>Laskuperusteiden merkinnät</i>	9
	4.2.2 <i>Alkaneiden eläkkeiden vastuu (ilman kuormitusta)</i>	10
	4.2.3 <i>Vastaisten eläkkeiden vastuu (ilman kuormitusta)</i>	10
	4.2.4 <i>Erikoisvakiot</i>	11
5	Siirtymä- ja voimaantulomääräykset	13
6	Kumotut määräykset ja ohjeet	14
7	Muutoshistoria	15

1 Soveltamisala ja määritelmät

1.1 Soveltamisala

Näitä määräyksiä ja ohjeita sovelletaan seuraaviin Finanssivalvonnasta annetun lain mukaisiin valvottaviin:

- vakuutuskassalain 3 §:n 1) kohdassa tarkoitettuun eläkekassaan, joka harjoittaa yksinomaan lisäeläketoimintaa
- vakuutuskassalain 3 §:n 1) kohdassa tarkoitetun eläkekassan lisäeläketoimintaa harjoittavaan osastoon.

Näitä määräyksiä ja ohjeita ei sovelleta eläkekassaan eikä eläkekassan osastoon, joka tarjoaa maksuperusteisista lisäeläkejärjestelyistä eläkesäätiöissä ja eläkekassoissa annetussa laissa (173/2009) tarkoitettuja vapaaehtoisia lisäetuja.

2 Sääöstäusta

2.1 Lainsäädäntö

Näiden määräysten ja ohjeiden aihepiiriin liittyvät seuraavat säädökset:

- vakuutuskassalaki (1164/1992, jäljempänä myös VKL)
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus eläkekassan vastuuelan ja eläkesäätiön eläkevastuun laskemisessa käytettävästä enimmäiskorosta (415/2006)

2.2 Sosiaali- ja terveysministeriön päätös

Näiden määräysten ja ohjeiden aihepiiriin liittyvät seuraavat päätökset:

- työntekijän eläkelain mukaisen vakuutuksen yleiset laskuperusteet (STM/3400/2007)

2.3 Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet

Finanssivalvonnan oikeus antaa sitovia määräyksiä perustuu seuraaviin lain säännöksiin:

- vakuutuskassalain 79 §:n 2 momentti, 81 §:n 1 momentti ja 81a §:n 4 momentti
- vakuutuskassalain muuttamisesta annetun lain (97/2016) voimaantulosäännös (*Annettu 11.10.2016, voimaan 31.12.2016*)

3 Tavoitteet

- (1) Näiden määräysten ja ohjeiden tavoitteena on
- varmistaa, että eläkekassojen laskuperusteet vastuvelan laskemiseksi turvaavat jäsenten ja vapaakirjan saaneiden henkilöiden sekä eläkkeensaajien etuudet
  - varmistaa, että vastuvelan laskennassa käytettävät muuttujat, kuten kuolemaan, eliniänodotukseen ja työkyvyttömyyteen liittyvät oletukset sekä taloudelliset oletukset on valittu varovaisuutta noudattaen.

4 Vastuuvelka ja laskuperusteet

(1) Finanssivalvonnan oikeus antaa sitovia määräyksiä perustuu seuraaviin lain säännöksiin:

- vakuutuskassalain 79 §:n 2 momentti, 81 §:n 1 momentti, 81a §:n 4 momentti

Vakuutuskassalain 79 §:n 2 momentissa annetaan Finanssivalvonnalle valtuudet määrätä indeksikorotusvastuusta ja 81 §:n 1 momentissa annetaan valtuudet määrätä laskuperusteista. Vakuutuskassalain 81a §:n 4 momentissa Finanssivalvonnalle annetaan valtuudet määrätä vastuuelan laskennassa käytettävien laskuperusteiden sisällöstä, turvaavuuden ja varovaisuuden noudattamisesta laskuperusteissa sekä vastuuelan laskennassa käytettävien muuttujien valinnasta ja oletuksista.

4.1 Vastuuelan laskenta

MÄÄRÄYS (kohdat 2-14)

- (2) Vastuuvelka lasketaan eläkekassan laskuperusteiden mukaisesti niiden henkilöiden osalta, joilla, jos eläkekassa purettaisiin laskentahetkellä, olisi osuus kassan varoihin. Henkilön vastuuelan on aina oltava vähintään laskentahetkellä oikeutetusta vapaakirjasta laskettavan vastuuelan suuruinen. Muusta syystä kuin eläketapahtumasta tai kuolemasta aiheutuvaa poistuvuutta ei saa vastuuelkaa laskettaessa ottaa huomioon.
- (3) Korvausvastuuseen sisällytetään sellaiset eläketapaukset, joissa eläketapahtuma on sattunut ennen laskentahetkeä. Vastuun määrä on vastaisten eläke-erien laskentahetkeen vakuutusmatemaattisesti diskontattu pääoma-arvo. Työttömyyseläkkeiden vastuu lasketaan kuten määräaikaisten vanhuuseläkkeiden vastuu.
- (4) Vakuutusmaksuvastuu lasketaan niiden henkilöiden osalta, joiden eläketapahtuma ei ole sattunut laskentahetkeen mennessä. Vastuun määrä on vastaisten, laskentahetkeen mennessä karttuneiden eläkkeiden ja hautausavustusten laskentahetkeen vakuutusmatemaattisesti diskontattu pääoma-arvo.
- (5) Mikäli työntekijä on työsuhteessa eläkeiän täyttäneenä, lasketaan vastaisista eläkkeistä aiheutuva vastuu oletamalla vanhuuseläkkeen alkavan heti.
- (6) Laskentahetkeä seuraavana vuonna annettaviksi päätettyjen etujen korotusten pääoma-arvot tulee sisällyttää alkaneiden ja vastaisten eläkkeiden vastuisiin.
- (7) Jos eläkekassa sisällyttää vastuuelkaansa vakuutuskassalain 79 §:n 2 momentin mukaisen varauksen (indeksikorotusvastuu) etujen tulevia korotuksia varten, tulee laskuperusteista ilmetä, miten varauksista kartutetaan ja puretaan. Etujen tuleviin korotuksiin voidaan lukea indeksiehdosta sekä eläkepalkan kasvusta aiheutuva vastuuelan kasvu.

- (8) Indeksikorotusvastuulle tulee olla laskuperusteissa määritelty yläraja. Kassakohtaista ylärajaa määrittäessä tulee ottaa huomioon eläkekassan säännöissä määritelty indeksiehto, varojen arvioitu tuleva tuotto, vakuutuskannan rakenne sekä pitkällä aikavälillä turvaava laskuperustekorko.
- (9) Kassakohtaisen ylärajan määrittäminen edellyttää, että eläkekassan säännöissä on ehdoton määräys vuotuisen indeksikorotuksen tasosta tai että eläkekassan vakuutusmaksutulo perustuu vuotuisiin jäsenmaksuihin ja osakkaiden maksamat maksut ovat harkinnanvaraisia. Eläkekassan varojen arvioitun tulevan tuoton tulee perustua sijoitusomaisuuden allokaatioon laskentahetkellä sekä eri sijoituslajien arvioituun tuottoon pitkällä aikavälillä.
- (10) Ilman kassakohtaista ylärajan laskentaa, indeksikorotusvastuu saa olla enintään 8 prosenttia alkaneista ja vastaisista eläkkeistä muodostuvan vastuuvelan yhteenlasketusta määrästä.
- (11) Vastuuvelkaan mahdollisesti sisältyvän tasoitusmäärän (tasoitusvastuu) osalta laskuperusteista tulee ilmetä enimmäis- ja vähimmäismäärä sekä kartutus- ja purkusäännöt.
- (12) Mikäli etujen määrään vaikuttavien vapaakirjojen arvot eivät ole tiedossa tarkkoina, täytyy eläkekassan laskuperusteissa määritellä, miten vapaakirjat arvioidaan.
- (13) Mikäli vastuuvelka (raporteille VL061 ja VL062) lasketaan tilinpäätöstä varten käyttäen arviokaavoja, tulee laskuperusteista käydä ilmi kuinka vastuuvelka arvioidaan.
- (14) Laskuperusteista tulee lisäksi ilmetä jäsenen oman maksun ja tästä maksusta koostuvan etuuden määräytyminen samoin kuin takaisinostoarvon määräytyminen.

4.2 Laskuperusteet

- (15) Korkein sallittu laskuperustekorko on annettu sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella eläkekassan vastuuvelan laskemisessa käytettävästä enimmäiskorosta.

M Ä Ä R Ä Y S (kohdat 16-20)

- (16) Eläkekassalla tulee olla tämän määräyksen mukaiset laskuperusteet. Laskuperusteisiin kerran valittua tekniikkaa ei tule ilman perusteltua syytä muuttaa, jotta eri vuosien vertailukelpoisuus säilyy.
- (17) Eläkekassan vastuuvelan laskemisessa tulee käyttää sosiaali- ja terveysministeriön eläkevakuutusyhtiöille 28.11.2007 vahvistamien työntekijän eläkelain mukaisen vakuutuksen yleisten laskuperusteiden (STM/3400/2007) ja siihen myöhemmin tehtyjen muutoksien mukaisia vakuutusteknisiä suureita.
- (18) Eläkekassan tulee käyttää lukujen 4.2.1 – 4.2.4 mukaisia laskuperusteita. Mikäli eläkekassan säännöt, vakuutuskanta tai muu peruste edellyttää, tulee eläkekassan kuitenkin käyttää näistä laskuperusteista poikkeavia vakioiden arvoja tai kaavoja.
- (19) Eläkekassan tulee ilmoittaa lukujen 4.2.1. – 4.2.4 mukaisten laskuperusteiden käytöstä tai toimittaa näistä mahdollisesti poikkeavat laskuperusteet sekä niihin tulevat muutokset

perusteluineen Finanssivalvonnalle ennen sitä ajankohtaa, jolle niitä ensimmäisen kerran sovelletaan.

- (20) Mikäli eläkekassan laskuperusteet sisältävät kertoimia, joiden arvot eläkekassan hallitus vahvistaa erikseen, tulee vahvistetut kertoimien arvot toimittaa Finanssivalvonnalle ennen sitä ajankohtaa, jolle niitä ensimmäisen kerran sovelletaan.

4.2.1 Laskuperusteiden merkinnät

MÄÄRÄYS (kohta 21)

(21)

x	= vakuutetun ikä syntymäpäivänä vuonna v
w	=eläkekassan sääntöjen mukainen eläkeikä
u	= työkyvyttömyyden alkamisvuoden ja syntymävuoden erotus
E	= 1.1. $v+1$ maksettava eläkekassan eläke
E^L	= määrä, jolla myöhemmin alkava muu etuus pienentää eläkekassan eläkettä
wL	= ikä, josta alkava muu etuus pienentää eläkekassan eläkettä
E^{TK}	= eläkekassan sääntöjen mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen karttumaton osa
E^A	= laskentahetkeen mennessä karttunut eläkekassan eläke
E^{AL}	= etuuden E^L laskentahetkeen mennessä karttunut osa
E^{AP}	= laskentahetkeen mennessä karttunut eläkekassan perhe-eläke
E^P	= 1.1. $v+1$ eläkekassan perhe-eläke laskettuna niin kuin edunsaajina olisi leski ja kaksi lasta
z	= $\max\{x + \frac{1}{2}, w\}$
zL	= $\max\{x + \frac{1}{2}, wL\}$
H^A	= laskentahetkeen mennessä karttunut hautausavustus
y	= lesken ikä syntymäpäivänä vuonna v
T_1	= nuorimman lapsen lapseneläkkeen pääteikään jäljellä olevien täysien vuosien lukumäärä syntymäpäivänä vuonna v
T_2	= toiseksi nuorimman lapsen lapseneläkkeen pääteikään jäljellä olevien täysien vuosien lukumäärä syntymäpäivänä vuonna v

Kertoimet C_0 , C_1 ja C_2 ovat edunsaajien lukumääristä, eläkekassan säännöistä ja TyEL:n voimaantulosäännöistä riippuvat lisäperhe-eläkkeen osituskertoimet.

4.2.2 Alkaneiden eläkkeiden vastuu (ilman kuormitusta)

M Ä Ä R Ä Y S (kohdat 22-26)

Alkaneiden eläkkeiden vastuu lasketaan tilivuonna 31.12. edunsaajakohtaisesti eri eläkelajien osalta seuraavasti:

Vanhuuseläke

$$(22) \quad V_v^A(E) = \begin{cases} E \cdot \bar{a}_{x+\frac{1}{2}} - \sum_i E^{Li} \cdot \frac{\bar{N}_{wLi}}{D_{x+\frac{1}{2}}}, & \text{vakuutetun ollessa vanhuuseläkkeellä 1.1.v+1} \\ 0, & \text{muulloin} \end{cases}$$

Työkyvyttömyyseläke

$$(23) \quad V_v^A(S) = E \cdot \bar{a}_{(u)+(x+\frac{1}{2}-u):w}^{\bar{ii}}, \text{ tunnettujen eläketapausten osalta}$$

$$(24) \quad V_v^A(S) = E^{TK} \cdot \left(\bar{A}_{x:w}(S) - \frac{1}{1+b_1} \cdot \bar{A}_{x+1:w}(S) \right), \text{ tuntemattomien eläketapausten osalta}$$

Työttömyyseläke

$$(25) \quad V_v^A(T) = \begin{cases} E \cdot \frac{\bar{N}_{x+\frac{1}{2}} - \bar{N}_w}{D_{x+\frac{1}{2}}}, & \text{kun } x < w \\ 0, & \text{muulloin} \end{cases}$$

Perhe-eläke

$$(26) \quad V_v^A(P) = E^P \left[C_0 \bar{a}_{y+\frac{1}{2}} + C_1 \bar{a}_{\lceil T_1 - \frac{1}{2} \rceil^+} + C_2 \bar{a}_{\lceil T_2 - \frac{1}{2} \rceil^+} \right]$$

4.2.3 Vastaisten eläkkeiden vastuu (ilman kuormitusta)

M Ä Ä R Ä Y S (kohdat 27-31)

Vastaisten eläkkeiden vastuu lasketaan tilivuonna 31.12. vakuutettukohtaisesti eri eläkelajien osalta seuraavasti:

Vanhuuseläke

$$(27) \quad V_v^V(E) = \begin{cases} E^A \cdot \frac{\bar{N}_z}{D_{x+\frac{1}{2}}} - \sum E^{ALi} \cdot \frac{\bar{N}_{zLi}}{D_{x+\frac{1}{2}}}, & \text{kun vakuutettu ei ole vanhuuseläkkeellä 1.1.v+1} \\ 0, & \text{muulloin} \end{cases}$$

Työkyvyttömyyseläke

$$(28) \quad V_v^V(S) = E^A \cdot \bar{A}_{x+\frac{1}{2}:w}(S)$$

Työttömyyseläke

(29) $V_v^V(T) = 0$

Perhe-eläke

(30) $V_v^V(P) = E^{AP} \bar{A}_{x+\frac{1}{2}}(P)$

Hautausavustus

(31) $V_v^V(K) = H^A(1 - \delta \bar{a}_{x+\frac{1}{2}})$

4.2.4 Erikoisvakiot

M Ä Ä R Ä Y S (kohta 32)

(32) Vastuuvelan laskennassa tulee käyttää seuraavia yleisten laskuperusteiden erikoisvakioiden arvoja.

Kuolevuus:

-vanhuuseläke, työttömyyseläke ja alkanut perhe-eläke

$$b_2 = \begin{cases} 5, \text{ kun } v - x < 1930 \\ 3, \text{ kun } 1930 \leq v - x < 1940 \\ 2, \text{ kun } 1940 \leq v - x < 1950 \\ 0, \text{ kun } 1950 \leq v - x < 1960 \\ -2, \text{ kun } 1960 \leq v - x < 1970 \\ -3, \text{ kun } 1970 \leq v - x < 1980 \\ -5, \text{ kun } 1980 \leq v - x < 1990 \\ -7, \text{ kun } 1990 \leq v - x < 2000 \\ -8, \text{ kun } 2000 \leq v - x < 2010 \\ -10, \text{ kun } 2010 \leq v - x < 2020 \end{cases}$$

-vastainen perhe-eläke ja hautausavustus

$$b_2 = \begin{cases} 8, \text{ kun } v - x < 1930 \\ 6, \text{ kun } 1930 \leq v - x < 1940 \\ 5, \text{ kun } 1940 \leq v - x < 1950 \\ 3, \text{ kun } 1950 \leq v - x < 1960 \\ 1, \text{ kun } 1960 \leq v - x < 1970 \\ 0, \text{ kun } 1970 \leq v - x < 1980 \\ -2, \text{ kun } 1980 \leq v - x < 1990 \\ -4, \text{ kun } 1990 \leq v - x < 2000 \\ -5, \text{ kun } 2000 \leq v - x < 2010 \\ -7, \text{ kun } 2010 \leq v - x < 2020 \end{cases}$$

missä $v - x$ on työntekijän syntymävuosi.

Laskettaessa perhe-eläkkeen pääoma-arvokerrointa edunjättäjään liittyvät suureet lasketaan käyttäen edunjättäjän sukupuolta vastaavaa kuolevuutta ja edunsaajaan liittyvät suureet lasketaan käyttäen edunsaajan sukupuolta vastaavaa kuolevuutta.

Työkyvyttömyys:

-alkaneen eläkkeen pääoma-arvo

$$b_3 = 1$$

$$b_4 = 1$$

$$b_5 = 1$$

$$b_6 = 1$$

$$b_7 = 1$$

$$b_8 = 1$$

-vastaisen eläkkeen kertamaksu

$$b_3 = 1$$

$$b_4 = 1$$

$$b_5 = 1$$

$$b_6 = 1$$

$$b_7 = 1$$

$$b_8 = 1$$

Rahan arvon muuttuvuus

$$b_{15} = 0$$

Kuormitus on 5 % vastuvelan bruttomäärästä.

(Annettu 11.10.2016, voimaan 31.12.2016)

5 Siirtymä- ja voimaantulomääräykset

- (1) Finanssivalvonnan oikeus antaa tarkempia määräyksiä indeksikorotusvastuun kartuttamisesta ja käyttämisestä perustuu vakuutuskassalain muuttamisesta annetun lain (97/2016) voimaantulosäännökseen. Vakuutuskassalain 81a §:n 4 momentissa Finanssivalvonnalle annetaan valtuudet määrätä vastuuelan laskennassa käytettävien laskuperusteiden sisällöstä.

MÄÄRÄYS (kohdat 2-4)

- (2) Käytettäessä indeksikorotusvastuuta työntekijän eläkelain muuttamisesta annetussa laissa (69/2016) (eläkeuudistus) säädetyistä alimpien vanhuuseläkeikien muutoksista aiheutuvan vastuuelan kasvun peittämiseen, tulee Finanssivalvonnalle ilmoittaa kuinka paljon vastuuelka kasvaa kyseisten muutosten johdosta, kuinka paljon indeksikorotusvastuuta kartutetaan ja puretaan kyseisen vastuuelan kasvun peittämiseen.
- (3) Mikäli indeksikorotusvastuun ylärajaa korotetaan alimpien vanhuuseläkeikien muutoksen aiheuttaman vastuuelan kasvun johdosta 31.12.2016, tulee laskuperusteista tai niiden perusteluista ilmetä yläraja ilman korotusta ja korotuksen kanssa. Kun indeksikorotusvastuuta on käytetty vastuuelan kasvun peittämiseen, tulee yläraja palauttaa ennalleen.
- (4) Indeksikorotusvastuuta voidaan käyttää myös peittämään eläkevastuun kasvua, joka johtuu kompensoitaessa joko kokonaan tai osittain työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain (71/2016) 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua työntekijän eläkelain mukaisen eläkkeen vähennystä (varhennusvähennys).

(Annettu 11.10.2016, voimaan 31.12.2016)

6 Kumotut määräykset ja ohjeet

Nämä määräykset ja ohjeet kumoavat voimaan tulleessaan seuraavat Finanssivalvonnan antamat määräykset

- Vakuutusvalvontaviraston vakuutuskassalain alaisille lisäeläketurvaa harjoittaville eläkekassoille 13.9.2006 antaman määräyksen vakuutusteknisistä laskelmista ja niiden perusteena olevista laskuperusteista (dnro 5/002/2006).

7 Muutoshistoria

Näitä määräyksiä ja ohjeita on muutettu sen voimaantulon jälkeen seuraavasti:

Annettu 11.10.2016, voimaan 31.12.2016

- *muutettu määräyksiä ja ohjeita johtuen TyEL:n kuolevuusperusteen muutoksista luvussa 4.2.4*

Määräyksiin ja ohjeisiin on lisätty siirtymä- ja voimaantulomääräykset indeksikorotusvastuun käytöstä eläkeuudistuksen yhteydessä.